

SAŽETAK DOKTORSKOG RADA MR. SC. ADNANA BARUČIJE
„UTJECAJ ODLUKA VRHOVNIH SUDOVA U BOSNI I HERCEGOVINI NA
PARNIČNI POSTUPAK“

Uloga vrhovnog suda u parničnom postupku posljednjih nekoliko desetljeća doživjela je obrat od zaštite privatnog interesa kada sada dobiva sve vidljiviji javni sadržaj. Predmet istraživanja u disertaciji je utjecaj odluka vrhovnog suda na parnični postupak.

Rezultati istraživanja pokazuju da je značajna uloga vrhovnog suda u bosanskohercegovačkom pravu. Da se razumije, nije onakav kakav imaju precedenti u zemljama običajnog prava, ali i u zemljama kontinentalnoga prava odluke vrhovnog suda su *de facto* izvor prava.

Tradicionalna nadležnost vrhovnog suda je odlučivanje o konkretnim predmetima i nadležnost izvan suđenja. U postupku suđenja vrhovni sud odlučuje o reviziji kao izvanrednom pravnom lijeku i odlučuje o zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja. Nadležnost izvan suđenja odvija se na sjednici Građanskog odjeljenja na kom se usvajaju pravna shvaćanja koja su obvezna za sva vijeća vrhovnog suda.

Uloga vrhovnog suda prije svega je rješavanje proturječja u sudskoj praksi i osiguranje dosljedne i jedinstvene primjene zakona, kao i težnja za razvojem prava kroz sudsku praksu. Međutim, potreba osiguranja ujednačene primjene prava ne bi smjela dovesti do krutosti i nepotrebno sputavati odgovarajući razvoj prava, niti bi smjela ugroziti načelo neovisnosti sudstva.

Veoma važan dio istraživanja, koji je i prethodio zauzimanju stavova, je usporedno-pravno istraživanje fokusirano na germanski pravni krug – Njemačku i Austriju, kao i Sloveniju i Hrvatsku. S obzirom da je bosansko-hercegovačko procesno pravo i dogmatika gotovo pod isključivim germanskim utjecajem, bilo je potrebno da se temeljno istraži utjecaj odluka vrhovnih sudova u ovim sustavima. Rezultati ovog djela su pokazali da je potrebna sasvim nova uloga vrhovnog suda budući da je u ovim sustavima misija vrhovnog suda obavljati javnu funkciju, a zaštita privatnog interesa trebala bi biti usputna.

Revizija po dopuštenju *pro futuro* u bosanskohercegovačkom građanskom procesnom pravu treba biti jedina revizija jer postojećim normativnim uređenjem predviđena svrha revizije nije ostvarila svoju ulogu za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Premda ESLJP prihvaća da je donošenje pravnih shvaćanja *in abstracto* u obliku obvezujućih tumačenja ili općih mišljenja donesenih na općim sjednicama vrhovnog suda jedan

od mehanizama za ujednačavanje sudske prakse, treba tragati za novim rješenjima prihvaćanjem savjetodavnog mišljenja ili kroz model velikih vijeća koja su sudska tijela.

Ključne riječi: vrhovni sud; sudska praksa; revizija; izvanredna revizija; pravno shvaćanje; postupak za rješavanje spornog pravnog pitanja; Panel za ujednačavanje sudske prakse.

SUMMARY

The role of the supreme court in civil proceedings in the last few decades has undergone a change from the protection of private interests, when it now acquires an increasingly visible public content. The subject of research in the dissertation is the influence of Supreme Court decisions on civil proceedings.

The results of the research show that the role of the supreme court in BiH law is significant. To be understood, it is not the same as the role of precedents in common law countries, but also it is important to understand that in continental law countries it is *de facto* a source of law.

The traditional jurisdiction of the supreme court is to decide on extraordinary remedies and out-of-court jurisdiction. The main task of the supreme court is to resolve the extraordinary legal remedy of revisions and to adopt a legal understanding in the process of resolving a disputed legal issue. Jurisdiction outside the trial takes place at the session of the Civil Division, where legal interpretations are adopted that are mandatory for all panels of the Supreme Court.

The role of the supreme court is primarily to resolve contradictions in judicial practice and ensure consistent and uniform application of the law, as well as striving for the development of law through judicial practice. However, the need to ensure the uniform application of law should not lead to rigidity and unnecessarily hinder the appropriate development of law, nor should it threaten the principle of judicial independence.

A very important part of the research, which preceded the taking of positions, is comparative legal research focused on the Germanic legal circle - Germany and Austria, as well as Slovenia and Croatia. Given that BiH procedural law and dogmatics are almost exclusively under Germanic influence, it was necessary to thoroughly investigate the influence of supreme court decisions in these systems.

The results of this part showed that a completely new role of the supreme court is needed, since in these systems the mission of the supreme court is to perform a public function, and the protection of private interests should be incidental.

Revision by permission *pro futuro* in Bosnia and Herzegovina's civil procedural law should be the only revision because the purpose of the revision foreseen by the existing normative

regulation has not fulfilled its role to ensure the uniform application of the law and the equality of all in its application.

Although the ECHR accepts that the adoption of legal understandings in *abstracto* in the form of binding interpretations or general opinions adopted at general sessions of the supreme court is one of the mechanisms for unifying judicial practice, new solutions should be sought by accepting advisory opinions or through the model of large councils that are judicial bodies.

Keywords: supreme court; judicial practice; audit, extraordinary audit; legal interpretation; procedure for resolving a disputed legal issue; Panel for harmonization of judicial practice.